

POKROK ZÁPADU

PUBLISHED WEEKLY

Entered at the Post Office at Omaha, Neb., as second class mail matter.

Published by Pokrok Publishing Co., 1309-1311 Howard St. — Tel. 2913.

Subscription by mail — \$1.00 per year.

Vydává:

YDÁVATELSKÁ SPOL. POKROKU. VÁC. BUREŠ, ředitel.

1309-1311 Howard St. — Telefon 2913.

Předplatné ... \$1.00 na rok. Do Čech \$2.00 na rok.

Adresujte jednoduše

POKROK ZÁPADU, OMAHA, NEB.

Omaha, Neb., dne 23. října 1907.

ZE STOLICE ČESKÉHO JAZYKA.

Ku konci října bylo již na všech odborech universitních a veškerých běhů započato a sledáno, že zápis studujících jest tento rok větší nežli v minulých letech. Tato zpráva jest potvrzena plnými třídami, do kterých další vstup není nyní dovolen. V inženýrských a hospodářských kolegiích obzvláště jest veliký zápis nových studujících, mezi nimiž — jako v jiných odborech — nalézá se též několik Čechů, vesměs členů universitního vzdělávacího klubu "Komenský". Tento český universitní spolek zahájil svoji činnost v sobotu večer, dne 6. října, kdy v domě manželů Uldrychových uvítal pana J. D. Hrbka, profesora češtiny. Uvitací řeč měl pan Adolf Tenopír, předseda sdružení českých studujících. V několika upřímných slovech uvítal nového pracovníka do klubu. Pan Hrbek v krátké své odpovědi poděkoval za milé a vřelé uvítání a vyjádřil se, že s pomocí tak horlivé omladiny doufá lze v skvělou budoucnost pro nové založenou Stolicí Jazyka Českého. Bodrá společnost bavila se řešením hádank, přátelským hovorem a zpěvem českých národních a prstonárodních písní, které slečna Uldrychova na pianě provázela. Po chutné večeři rozproudila se znovu zábava a trvala až do půlnoci, kdy hosté odešli. Na přátelský večírek tento musí si každý, kdo se jej účastnil, často vzpomenouti, neb byla to jedna z nejkrásnějších a v úspěchu nejlepší českých zábav. Mimo studujících byli přítomni panové Uldrych a Molzer se svými manželkami, paní A. Zajíčková, prof. August Molzer z Wesleyan hudební školy a prof. J. D. Hrbek.

V druhé schůzi klubu "Komenský", která se odbývala v sobotu večer dne 12. října, započato bylo se seminární prací a učiněn rozvrh veškeré literární a vyučovací práce pro tento universitní rok. Seminární vyučování počne v sobotu, dne 19. října. Krátké běhy připraveny a studujícím i jiným poskytnuty jsou následující: **Kurs první a druhý.** Čtení z české universitní čítanky, výslovnost, nepravdivost v řeči, psaní snadných vět v české řeči. **Kurs třetí a čtvrtý.** Psaní stupňovaných článků a snadných překladů. **Kurs pátý a šestý.** České dějiny. Krátké rozhovory se střídají s otázkami studujících a odpověďmi ředitele. Studenti, kteří tyto běhy s úspěchem absolvují, mají dovoleno se nechat zapsati do druhého pravidelného universitního běhu "Bohemia II." V těchto kursech se mluví výhradně česky.

Knihy pro český seminář jsou již na místě a mohou se podle seminárních pravidel na krátké do-

by vypůjčiti. Těchto knih jest přes sto, ale poněvadž seznam není dohotoven, nelze jmenovat všech uvést. Knihy v posledních dvou týdnech nejčastěji na dobu dovolenou vypůjčené jsou následující: Jiráskův "F. L. Věk", první díl. Macharova "Třetí kniha lyriky". Dolenského "Obrázkové dějiny". Mourkovy "Slovníky česko-anglické". Gebaurova "Větší mluvnice". Gregorův "Story of Bohemia". Světlo "Poslední paní Hlohovská". Masarykův "Boj o náboženství". Němcové "Babička". České oddělení v střední universitní knihovně, jež obsahuje dosud jen malý počet českých knih, bude prvního listopadu otevřeno referentům.

V pondělí dne 15. října v methodistickém chrámu sv. Pavla byl odbýván pátý výroční koncert hudební fakulty Wesleyan university. Na tomto programu, jenž pozůstával z nejkvalitnějších hudebních skladeb, účinkoval též Čech, profesor August Molzer, dokonale hůslista. Prof. Molzer provedl první Wienavského "Druhou Polonaidu" a po té byl odměněn hlučným potleskem. Po druhé hrál "Ave Maria" od Schubert-Wilhelmijho, "Romanza Andaluza" od Sarasatého a St. Lubina "Fantasie". Po bouřlivém applaudu přidal jedno další číslo. Veliká posluchárna chrámová, v které jest přes tři tisíce stolic, byla naplněna milovníky hudby, většinou meškajícími na zdejších vyšších školách. Mnoho Čechů, a vesměs čeští posluchači na universitě nebrasské byli přítomni.

V sobotu odpoledne, dne 13. října, konána třetí místní hra "football", tentokrát s Iowa College z Grinnell, Ia. Iowští hráči byli nebrasskými překonáni. Nebrassští si vymohli třicet bodů, kdežto Iowští si vydělali jen čtyři. V tomto zápase účinkovali též čeští studující a sice pp. Chaloupka, Sadilek a Žáček.

MATIČNÍ OBZOR.

Pořádkem ohlavením budu v tomto časopise podávati krátké zprávy, týkající se zájmů Matice Východní Vzdělání. Poněvadž rozesílání takových zpráv na všechny české časopisy by vyžadovalo buď zbytečného vydání peněz, které se mohou jinak prospěšněji užití, aneb velmi mnoho práce, k níž ani předseda ani tajemník nemají času, žádám etně české časopisy, aby otiskovaly zprávy tyto jak dalece je uznají za zajímavé pro lid náš. B. Šimek.

Výkonný výbor Matice nebyl dosud nucen odepriti ni jedinou žádost o půjčku v případech, kde uchazeči mohli vyhověti stanovám a má dosud v pokladně částku, již může zapůjčiti chudým nadějným posluchačům. Nemohou nám rodáci v českých osadách vyhledati další případy, v kterých bychom mohli poskytnouti pomocné ruky?

Jeden krajan píše, že nesouhlasí se směrem Matice, poněvadž prý věří v své-pomoc a jemu se zdá, že Matice nepovzbuzuje mládež k tomu, aby se spoléhala sama na sebe. Krajan ten zapomíná, že Matice neposkytuje almužnu, ale jen půjčky a že očekává, že částky půjčené budou navráceny, jak se již v některých případech stalo. Půjčky tyto toliko uhladí cestu k žádoucímu cíli a od těch, jimž jsou poskytnuty, se očekává, že vlastní prací si zaopatří dostatečné prostředky k zaplacení dluhu, což jest zajisté své-pomoc. Na "své-pomoc" bez těchto pomůcek jsme spoléhali dlouhá leta a kolik byla těch mezi námi, kteří dosáhli vyššího vzdělání?

Největší obtíž se zdá naše mládež mít v vyhovování vstupovacím požadavkům vyšších vzdělávacích ústavů a hlavně s angličtinou. Kdo nemá dostatečného předběžného vzdělání, jaké poskytuje ku příkladu "high school", nemůže pak s úspěchem pokračovati. Jest tudíž žádoucí, aby byla mládež povzbuzována k návštěvě místních přípravných škol, jako jsou "high schools". Zde naskytuje se jednotlivcům i spolkům krásná příležitost, aby místně povzbuzovali a kde toho potřeba i podporovali nadějně žáky v těchto školách. Když se pak osvědčí, Matice jim poskytne další příležitost pokud prostředky dostačí.

Dosud měli jsme pouze dva z posluchačů, jimž byly půjčky povoleny, obtíž s prací, a to v obou případech hlavně následkem nedostatečné předběžné přípravy. Oba zanechali studii, zaopatřili si zaměstnání a vypůjčené částky zaplatili.

ŘEČ GUV. CRAWFORDA na výletu starých osadníků okresu Bonhomme, S. D.

Jest to vskutku potěšitelné setkání a pobaviti se se starými osadníky a pionéry okresu Bon Homme, tak jako jest potěšením setkání a pobaviti se se starými pionéry každé jiné obce. A shromáždění mužů a žen, kteří položili základ k trvalé obci zákona dbalých lidí v nové zemi a tam setrvali až snaha jejich korunována byla úspěchem a blahobyt, jest v každém ohledu událostí zajímavou. V takovém shromáždění cítí člověk osvěžující vzduch nejbohatších zdrojů života.

Muži a ženy, kteří v počátcích užitečné dráhy životní spojili své zkušenosti v obecné radě a kteří po léta při úmorné práci a strádání v neosvědčené ještě krajině společně vytrvali, po létech minulých, které přinesly jim úspěch, setkávají se s dětmi a vnoučaty, se sousedy a kamarády, znovu uvažují a vypráví o svých zkušenostech a v duchu poznovu žijí zašlé již dny minulosti. Společně pak projevují svoji dobrou náladu, radující se z toho, že za svoje strádání byli štědrě odměněni. Žádné jiné setkání nemůže upřímněji dotknouti se srdce a povzbudit dobrou mysl.

Historie starých osadníků a pionérů v nové zemi jest historií samotného národa, neboť od Plymouth Rock a Jamestownu přes pevninu do Columbie a Rio Grande základ, na kterém skvělá první stavba této slavné republiky povstala, byl položen těmi pionéry.

Připlutí lodě "Mayflower" byl pouze počátek ohromného přívalu domova hledajících, které Evropa dlouhou dobu připravovala sem poslati a které pevnina Ameriky po věky byla připravena přijmouti. Malá skupina odvážila se hledati svobodu a příležitost k vývinu, ale byl to pokyn, kterého povšimla si celá západní Evropa. Stehující duch, který opět a opět přemožen byl v zápase proti utiskovatelným odebral se od tyranství brutální moci ku bouřlivým vlnám atlantického oceánu a hledal neobjevené země na pevnině západního břehu, kde svoboda a příležitost byly neomezeny a kde největší zásobárna přírodní nebyla ještě otevřena. Vidíme je spěti od výšin Scotlandu, od Baltiku, od hor Alpských, od vzdálené Čechie, od Normandie v bouři a vichru, v zimě i v letě nesly lodě udatná srdce, které nevzdaly se naděje v lepší budoucnost. Za nimi byly jen beznadějně a bezmocně okolnosti.

Mysl neměla býti více žalářována. Svoboda svědomí i občanská,

svoboda náboženská měly býti docíleny.

V uhlédávání místa, kde by účelu svého dosáhli, málo ohledu dbali na svízele a strádání, jež je očekávalo. V největší důvěře, že konají svoji povinnost, chopili se práce s nadšením, které vždy činí lid odvážným. Oni byli prvními osadníky a pionéry. Mluvíme-li pochvalně o její vůdci, platí to všem, i těm nejprostějším mezi nimi, neboť všichni šli za jedním cílem a za jedním účelem, ať už byli vyznání jakéhokoliv a ať usadili kdekoliv a byli jakékoliv národnosti. Všichni byli nadšeni v naději, že jim i dítkám naskytne se širší pole života —

Po té promluvil guvernér o některých důležitějších udalostech z historie prvních osadníků a dále pravil:

Základem šťastného našeho společenského života jest domov, rodina, muž, žena. Naděje v dobrou budoucnost spočívá v povaze každého jednotlivce.

Stát South Dakota jest skvělým státem a lid v něm je velmi podnikavý. Pokrok v oboru hmotném nikdy nebyl tak úžasný jako nyní.

Rolnictví, oblech, výroba, vynálezy, věda a velká podnikavost, věci, které náleží k vymoženostem lidu amerického, jsou překvapující. My spěchali a spěcháme a takovou píl, že často je slyšeti, že nedopřejeme si oddechu a ani času k žiti. My vezmeme na sebe nějaký těžký úkol a ženeme se za ním až do konce jen k vůli zbohatnutí, aniž bychom se zastavili a pohlédli na krásu, již příroda umístila kolem nás. My utvoříme nárys ze silných a těžkých linií pro skvělý obraz, ale málo upotřebíme těch jemných barev, kterých je nutně třeba k dodání souladu a dokonalosti dotyčné věci. Ten náhlý spěch za penězi otupuje city a duch lidskosti zakrní. I ta nejvyšší úroveň v našich vysokých školách jest až příliš praktická a nabytá vědomost hledí se co nejlépe speněžit v obchodním světě.

My si říkáme, že jsme přísně praktičtí, ale pravdou jest, že oddáme svému povolání k vůli penězům, takže nám nezbyvá času k vývinu jemnějších citů. A to jest chyba! Často farmer a jeho rodina pracují jako otroci, po celý svůj život shromáždí jen majetek a peníze, ale nikdy nenalezou času vsaditi stromek aneb květinu, nebo posekati plevele, kolem obydlí bující. Vše kolem vypadá smutně, bez půvabu a žádná pozornost nevěnuje se zpríjemnění života. Mnoho, co osvěžuje život jest z nedbalosti ztraceno. Rodinný domov měl by býti co nejzpríjemněji upraven. Nežijte tak rychle! Život lidský byl a vždy bude pln kouzla a tajemství, ať na pohlížime tak anebo onak. Odkud jsme přišli? Proč jsme zde? Kam půjdeme? Otázky tyto jsou záhadnými pro každého. Můžeme je zkoumati sebe více, zůstanou přece jen nezodpověděny. Jen tolik víme jistě, že svět obyden je lidskými bytostmi a že jest tu lidem zřizena vláda, aby povzbuzovala a udržovala blahobyt všeobecný.

Po věky již zařizovali si lidé společně a nejstálejší z nich byla vždy ta, která uznávala, že veřejné blaho jest nejvyšším zákonem jejím. Tato zásada je podnes žádoucí a zejména nyní je žádoucí, aby prováděna byla zásadněji než kdy jindy.

Doba, v které dnes žijeme, přinesla sebou nebezpečnou moc, která zaujímá vynikající postavení, totiž umělé bytosti jako jsou trusty a korporace, které dle zákona mají výsadu a práva jako jednotlivci, v sady a některých pá-

dech ještě lepší. Korporace je ku příkladu občanem ve státě, ve kterém je inkorporovaná. Když v jednom státě je obžalována občanem státu jiného, má právo odvolati se k spolkovému soudu na základě různosti občanství. Ona jest nejen osobou státu, ve kterém jest inkorporována, ale ona jest zároveň osobou a co taková jest chráněna čtrnáctým dodatkem ku spolkové ústavě, který praví, že žádný stát nemá právo zbaviti osobu života svobody aneb majetku bez náležitého procesu soudního, aneb upřiti osobě v mezích právomocnosti stejnou ochranu zákonitou. Jeden člen korporace dle zákona nemůže býti držán za větší část dluhu, nežli jakou ku kapitálu připsal a jen v málo případech podléhá majetek jeho na úhradu vzniklých škod. Společnost může kupovat, vlastnit, držet, prodat a předávat majetek movitý a nemovitý tak jako jednotlivce. Může žalovati a obdržeti rozsudek, ba může zabaviti i majetek ku krytí pohledávek. Může použiti všech prostředků jako jsou soudní rozkaz a zápověď, tak jako každý jednotlivce. Mimo to má vysady, jaké obyčejný jednotlivce nemá. Umělá tato osoba (korporace) byla velmi užitečným nástrojem k objevení bohatství v této zemi. Ona velmi urychlila náš obchodní a výrobní pokrok a prospěch, který vzešel z jejího utvoření, daleko převyšuje zlo, jež způsobila.

Následkem soustředění organizací, řídicí energie a důmyslu velkých vůdčích průmyslu nashromáždily korporace jmění větší, než až dosud je z historie lidstva známo. Roční příjem některých, kteří mistrně vedli svůj podnik, jest dnes větší nežli celé bohatství Štěpána Giralda, který svého času byl nejbohatším mužem v Americe. Musíme uznati dobro, jaké korporace přinesly a přáti jim rozumnou ochranu zákona. Nadešla doba však, kdy musíme počítati s mocí, která bez dohledky a bez omezení může ohrožovati samou vládu. Korporace, spojením v jeden trust, může v mnohých případech zničit soutěž a vyděračnost by následovala tak jistě, jako je sobectví a ziskuchtivost v lidstvu panující. A proto moc a právo k vyděračství musí býti omezeno zákonem.

Jak šťastnou stala se vždy tato země tím, že kdykoliv předléhala otázka důležitá, měla při kormidle vládním muže své doby. A takový muž obývá dnes Bílý Dům a přáním amerického lidu jest, by tam předřel ještě jeden termín a aby nahlédl, že jest jeho povinností uposlechnouti hlasu tak ohromného sboru státníků a aby pokračoval v dle, které započal a které on sám ze všech je schopen nejlépe konati. Jest to přáním všech vlasteneckých občanů, kteří si váží zásad, jež on hlásá.

Když jedna mocná korporace je vůči zákonům a právům lidu tak lhostejnou, že pokuta dvacetiděvítí milionů dolarů není dosti přiměřeným trestem za její přečin, protože poplatek ten neuškodí jí ani v nejmenším, když mocní odíratelé jako Harriman mohou ovládati majetek dráhy jako jest Alton a přidati miliony dolarů k jeho loupeži a uvaliti na občanstvo poplatek ku placení dividend na podvodně nabytý kapitál, když mocná organizace může ovládati cenu potřeb jako jest stavivo aneb uhlí a vyžádati z občanstva, co jí libo, když ti, kdož běrou podílu v obchodu takovém mohou skrze bossa a politickou mašinu dostati nadvládu nad zákonodárnou a domáhati se neoprávněných výhod, když tajní agenti vůdce listivé pracují, aby zamezili každý pokus, který ku zamezení takových nepra-